

'We moeten samen de studenten opleiden'

Aly Gruppen werkt aan de Hogeschool Utrecht met twee collega's in het project 'Moresprudentie'. Dat project zich richt op de morele dilemma's van uitvoerende hulpverleners. Huub Wiltschut sprak met haar over 'transfermedewerkers', één van de verbindende schakels tussen opleiding en werkveld.

Huub Wiltschut

Aly is SPH-docente aan de Hogeschool Utrecht, inhoudelijk coördinator van de minor GGZ-agoog, onderzoeker en zelf transfermedewerker binnen het lectoraat Innovatieve Maatschappelijke Dienstverlening. 'Transfermedewerker? Ik had de term nog nooit gehoord!' Ze is oprecht verbaasd. 'Ik heb genoeg gastdocenten uit het werkveld die op vrijwillige basis colleges geven en ken docenten die met gesloten beurzen taken verrichten in het werkveld. De gastdocenten vinden het hartstikke leuk betrokken te blijven bij wat er op de hogeschool gebeurt. Voor hen is het leerzaam aan een groep aankomende, jonge professionals te vertellen wat ze, hoe en waarom doen. De gastdocenten vertellen over ontwikkelingen in het werkveld, over de vragen en dilemma's van uitvoerende werkers.'

Uitwisseling

Aly: 'In het moresprudentieproject onderzoeken we aan de hand van al-

lerlei casuïstieken of in het uitvoerend werk een eenduidige lijn te onderkennen is. Wij ontvangen die casussen uit het werkveld en het werkveld wil heel graag leren hoe om te gaan met morele dilemma's. Wij geven in allerlei social work instellingen gratis een workshop moreel beraad (zie kader), waarin we met een team de stappen van een moreel beraad oefenen. Aan de hand van een format beschrijven de deelnemers vervolgens casussen. Wij verzamelen en onderzoeken die casussen. Het werkveld krijgt trainingen moreel beraad en wij krijgen de casussen uit het werkveld. Via congressen, stage bezoeken en gastdocenten zingt ons aanbod breed rond.'

Aly vertelt dat binnen de minor GGZ-agoog, vierdejaars studenten MWD, SPH, Creatieve Therapie en Pedagogiek zich een half jaar specialiseren en verdiepen. Binnen het studieonderdeel psychopathologie worden niet alleen alle ziektebeelden behandeld, maar

neemt ook de praktijk een belangrijke plaats in. Hoe ga je immers om met cliënten die dergelijke stoornissen hebben?

'Het is voor docenten mooier die casussen uit het werkveld te halen dan ze zelf te verzinnen. Daarom nodigen we binnen het onderdeel psychopathologie heel veel gastdocenten uit. Zij vertellen in hun hoorcollege bijvoorbeeld over verslavingsproblematiek of dubbeldiagnose. Ze informeren welke cliënten ze in huis hebben, hoe ze werken, volgens welke methodiek ze handelen en wat de problemen zijn. Zij brengen de praktijk in de opleiding en dat heeft een grote meerwaarde. Ook leveren alle gastdocenten een casus aan, waarmee studenten in het werkcollege aan de slag gaan.'

Veel gastdocenten zijn oud-studenten van de Hogeschool Utrecht of anderszins bekend met de opleiding.

Aan welke criteria moeten gastdocenten voldoen?

‘Ze moeten een inhoudelijk sterk verhaal hebben én hun presentatie moet didactisch goed in elkaar zitten. Lesgeven kan niet iedereen. Als het kan blijf ik zelf bij het gastcollege om te zien hoe het gaat. Komt de boodschap over? Kan men inspelen op een groep kritische studenten? Sommigen willen te veel informatie overbrengen en ratelen hun boodschap af. Daardoor komt de inhoud niet over en schiet het voor beide partijen zijn doel voorbij. De gastdocenten volgden geen lerarenopleiding, dus dat didactische component is bij de meesten minder sterk ontwikkeld. Je kunt niet iedereen zomaar voor een groep zetten.’

De minor GGZ-agoog van de Hogeschool Utrecht werkt ook met ervaringsdeskundige cliënten die bijvoorbeeld vertellen hoe het voor hen is een stoornis te hebben. Zij brengen de studenten over wat zij verwachten van de hulpverlening en waar een goede hulpverlener aan moet voldoen.

Wat spreekt de studenten aan?

‘De studenten vinden de praktijkverhalen altijd enorm boeiend. De casussen zijn echt gebeurd en leven daardoor meer dan welke verzonnen situatie dan ook. Wat werkt? Wat werkt niet? Je blijft altijd leren, je leven lang. De studenten schrijven in hun evaluatieformulier dat zij de gastcolleges boeiend vinden, actueel, vol levendige praktijkvoorbeelden waardoor zij een duidelijk beeld krijgen van het uitvoerend werk. Het is echter moeilijk het elke student naar de zin te maken. Waar de een nóg meer praktijkvoorbeelden wil, hoort de ander liever meer over methodieken en theorie.’

Wie bepaalt welke informatie gegeven wordt?

Aly zegt dat bij de SPH-opleiding studenten moeten voldoen aan het lan-

delijk vastgestelde profiel en de daaraan verbonden competenties. Binnen de minor GGZ-agoog is dat profiel nog in ontwikkeling, maar daar is de opleiding op ingericht. De docenten bepalen in gezamenlijk overleg welk aanbod we verzorgen, waarin we de verzoeken van studenten meenemen. Aly: ‘We vragen hen: “Wat mis je in dit aanbod? Wat wil je graag aan de orde hebben?” We kunnen niet aan alle, soms sterk uiteenlopende, verzoeken voldoen, maar kijken welke wensen wel inpasbaar zijn in het programma. We vragen studenten concreet wie zij als gastdocent willen uitnodigen, want zij kennen vanuit hun stage en eigen ervaringen allerlei uitvoerende werkers die boeiend kunnen vertellen.’

Wat maakt het werk als transfermedewerker boeiend?

Aly: ‘De contacten met het werkveld zijn voor een opleiding heel belangrijk, vooral om helder te krijgen wat het werkveld aan type werkers nodig heeft. We moeten samen de studenten opleiden. Zij zijn de uitvoerende werkers van de toekomst. Studenten zeggen vaak dat zij het meest geleerd hebben in hun stage, in de praktijk. Daar wordt theorie verbonden met werkveldvoering. De praktijk is de meest krachtige leeromgeving, maar we moeten steeds de wisselwerking hebben met de theorie. Ik vraag studenten die een werksituatie inbrengen ook naar de achterliggende methodiek en visie. Dat is het mooie van studenten opleiden: na verloop van tijd vallen zaken op hun plek, wordt het plaatje compleet. We blijven van elkaar leren. Als je als gastdocent regelmatig op de hogeschool komt, je daar moet uitleggen wat je doet, waarom je dat doet en hoe je dat doet en je krijgt daar kritische vragen op, dat dwingt je tot reflectie en het innemen van standpunten. Dat

is voor de gastdocenten én voor de opleiding heel leerzaam. Wij blijven over en weer op de hoogte van de realiteit van de werkveldvoering, de problemen, ontwikkelingen, dilemma’s en uitdagingen. Opleiding en werkveld, het blijft een boeiende twee-eenheid.’

Moreel beraad

Het lectoraat Innovatieve Maatschappelijke Dienstverlening richt zich, samen met het werkveld, op onderzoek en het vastleggen van kennisontwikkeling. In het project ‘Moresprudentie’ worden uitvoerende werkers via de workshops getraind in het nadenken over het omgaan met morele dilemma’s. De Hogeschool leert waar professionals mee te maken krijgen en dus waar studenten in geschoold moeten worden.

Lectoraat

Het lectoraat Innovatieve Maatschappelijke Dienstverlening van de Hogeschool Utrecht is een gezamenlijk initiatief van het Oranje Fonds en de Nederlandse Vereniging van Maatschappelijk Werkers. Het richt zich op de hulp- en dienstverlening aan cliënten met een complexe problematiek, met bijzondere aandacht voor de morele oordeelsvorming van sociale professionals.